

GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE SZAFLARY NA LATA 2022-2025

Szaflary, marzec 2022r.

Wstęp

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. W języku potocznym termin „uzależnienie” jest stosowany głównie do osób, które nadużywają narkotyków, leków, alkoholu czy papierosów. W szerszym kontekście może odnosić się do wielu innych zachowań, np. gier hazardowych, seksu, oglądania telewizji, korzystania z telefonu czy Internetu, czyli tzw. uzależnień behawioralnych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Szaflary na lata 2022 - 2025 (dalej: „Gminny Program”, „Program”) określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i środków psychoaktywnych. Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, oraz zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie przede wszystkim spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują. Charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, a kierunki działań w nim określone stanowią rozwinięcie i kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich. Działania podejmowane w ramach niniejszego Programu mają na celu zmniejszenie różnorodnych problemów powodowanych przez alkohol, narkotyki oraz inne uzależnienia, w tym behawioralne w całej społeczności lokalnej, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka.

Dokumentem, który wskazuje konkretne zadania dla samorządów, jest Narodowy Program Zdrowia (NPZ) na lata 2021 – 2025. To podstawowy dokument polityki zdrowia publicznego - wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz poprawy zdrowia i związanej z nim jakości życia społeczeństwa. Celem operacyjnym nr 2 Narodowego Programu Zdrowia jest: „Profilaktyka uzależnień”, która określa zasady postępowania w przypadkach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

W związku z powyższym Gminny Program opracowano zgodnie z Małopolskim Programem Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026 oraz Narodowym Programem Zdrowia (NPZ) na lata 2021 – 2025. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 rok. Program jest integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szaflary. Jest zgodny z założeniami:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022 r. poz. 24. 218),
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2021 r. poz. 2469),

3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
4. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66),
5. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu (Dz. U. poz. 1883 oraz z 2010 r. poz. 883),
6. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956, 2469),
7. Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, który stanowi załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. poz. 642),
8. Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szaflary na lata 2022-2024, stanowiącego załącznik do uchwały Nr XXXII/257/2021 Rady Gminy Szaflary z dnia 29 listopada 2021r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szaflary na lata 2022-2024.

I. Diagnoza stanu problemów społecznych na terenie Gminy Szaflary

Diagnoza problemów uzależnień służy przede wszystkim dostosowaniu lokalnej polityki wobec używek i zagrożeń behawioralnych do lokalnych potrzeb. Diagnoza ma charakter dynamiczny i wymaga stałej aktualizacji. Służy temu monitoring problemów dot. uzależnień, który dostarcza nie tylko danych do ciągłej aktualizacji diagnozy, ale również danych do ewaluacji podejmowanych działań. Monitoring problemów dot. szeroko rozumianych uzależnień na potrzeby opracowania i ewaluacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii odbywa się m. in. poprzez zbieranie i analizę danych statystycznych różnych instytucji (np. GOPS, Policja, PUP itp.).

Głównym źródłem informacji dotyczących skali problemów uzależnień na terenie Gminy Szaflary jest dokument „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Szaflary”, dalej „Diagnoza”, który zawiera wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców naszej Gminy.

Dane podstawowe:

W gminie Szaflary wg stanu na dzień 31 grudnia 2021r. zamieszkiwało 10892 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach w 2021r. objął wsparciem 6 rodzin, w których występują problemy alkoholowe w postaci różnych form pomocy finansowej i rzeczowej. Pomoc ta polegała na wypłacie zasiłków stałych, okresowych, celowych, odpłatności za dożywianie dzieci w szkole. Ogółem kwota pomocy finansowej dla tych rodzin wyniosła ok. 21.974,70zł.

Na koniec 2021r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Targu zarejestrowanych było 225 osób z terenu Gminy Szaflary, w tym 107 kobiet, a więc widać zdecydowany spadek w stosunku do ubiegłego roku, gdy było zarejestrowanych 286 osób z gminy Szaflary, w tym 145 kobiet.

W gminie Szaflary obecnie znajduje się 31 punkty sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 7 punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa),

przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży. Na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży przypada 351 mieszkańców, natomiast na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży przypada 286 mieszkańców.

Stan szkód i zagrożeń:

Podczas przeprowadzania Diagnozy dla Gminy Szaflary (źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Szaflary, wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, przez Centrum Działań Profilaktycznych z Wieliczki (dalej CDP), luty 2022r.) badaniu poddano dzieci i młodzież z 8 szkół. Przebadanych zostało 380 uczniów w różnym wieku oraz 104 osoby dorosłe.

Podstawowym celem badań sondażowych była analiza określonych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Szaflary, do których należy:

- używanie substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki/dopalacze, napoje energetyzujące, leki),
- poglądy dotyczące spożywania alkoholu,
- zagrożenia płynące z użytkowania komputera i Internetu (w tym cyberprzemoc),
- ryzykowne zachowania behawioralne wśród uczniów i dorosłych mieszkańców,
- problemy związane z przemocą i agresją w środowisku szkolnym oraz domowym,
- wpływ pandemii Covid-19 na zdrowie psychiczne i fizyczne,
- inne potencjalne zagrożenia w opinii respondentów,
- zapotrzebowanie na prowadzenie działań profilaktycznych w szkole i na terenie Gminy.

Dzieci i młodzież

Spośród badanych uczniów 48% stanowią dziewczynki, a 52% chłopcy.

Zjawisko przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży

Przemoc, czy ta doświadczana w domu w relacjach z bliskimi, czy w środowisku rówieśniczym to jeden z czynników w największym stopniu niszczących poczucie bezpieczeństwa i negatywnie wpływających na samoocenę i rozwój młodego człowieka. Występowanie tego zjawiska oraz jego skala ma bardzo duże znaczenie dla kształtowania się osobowości młodych ludzi i może mieć negatywny wpływ na ich osiągnięcia życiowe. Dlatego też wszelkie sygnały o zachwianiu poczucia bezpieczeństwa, szczególnie w placówkach edukacyjno-wychowawczych powinny budzić czujność.

Poczucie anonimowości w Internecie powoduje bardzo często brak przestrzegania zasad, lekceważenie norm społecznych oraz dopuszczanie się zachowań, na jakie w realnym świecie większość nastolatków by sobie nie pozwoliła. Nie chodzi tu tylko o dostęp do pornografii, który dla większości rodziców wydaje się być największym zagrożeniem płynącym z sieci, ale o przemoc. Przemoc w Internecie, pomimo iż ma charakter wirtualny, ma niestety jak najbardziej rzeczywiste skutki. Internetowi „hejterzy” często nawet nie zdają sobie sprawy jak wielką krzywdę mogą komuś wyrządzić. Respondenci zostali zapytani o poczucie bezpieczeństwa w swojej szkole, zarówno rzeczywiste, jak i wirtualne.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż uczniowie czują się w szkołach raczej bezpiecznie. Zawsze bezpiecznie w szkole czuje się 37% badanych, a uczniów czujących się przeważnie bezpiecznie jest 45%. Brak poczucia bezpieczeństwa deklaruje łącznie 17% ankietowanych uczniów. Wyniki sondażu wskazują na to, że w szkołach na terenie Gminy Szaflary stosunkowo rzadko dochodzi do aktów przemocy, a jeśli już jakieś występują to sporadycznie lub jednorazowo. W szkole zdarzają się najczęściej (odpowiedzi “kilka razy” lub “wiele razy”): wykluczenie (36%), uderzenie lub pobicie (27%).

Wydaje się więc, że głównym problemem jest ten związany z budowaniem relacji, szacunkiem i tolerancją między uczniami. Nauczyciele powinni zwrócić szczególną uwagę na relacje, jakie panują między uczniami w klasach oraz przyglądać się ich zachowaniu na przerwach. Dzieci prześladowane bardzo często wstydzą się tego, że są obiektem kpin i nie proszą nikogo o pomoc w rozwiązaniu tego problemu. Tłumią w sobie emocje i starają się same poradzić sobie z zaistniałą sytuacją. Tacy uczniowie często odczuwają strach przed pójściem do szkoły i czują się w niej niekomfortowo. Ich zachowanie w szkole różni się od zachowania innych uczniów, dlatego nauczyciele powinni otoczyć takie dzieci szczególną troską i uwagą, aby pomóc im załagodzić sytuację. Dodatkowo należy też rozmawiać z dziećmi i młodzieżą szkolną, by uczulić ich na odmienność innych ludzi i nauczyć bycia tolerancyjnym.

Zjawisko przemocy domowej wśród dzieci i młodzieży

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i więzy łączące jej członków powinny być trwałe, opierać się na poczuciu bezpieczeństwa i zaufaniu. Właściwie relacje rodzinne oparte na wzajemnym szacunku wspomagają dzieci i młodzież do właściwego rozwoju i wysokiej jakości życia w dorosłości. Zapytano zatem uczniów szkół w Gminie Szaflary czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy fizycznej w swoim domu.

Większość badanych stwierdziło, iż nigdy nie doświadczyło przemocy fizycznej w domu. Tylko 8% młodzieży była ofiarą przemocy domowej. Można zatem powiedzieć, że fizyczna przemoc domowa nie występuje lub występuje w znikomym stopniu (co również jest ważne, ponieważ każde jednorazowe doświadczenie przemocy jest osobistym cierpieniem dziecka).

Uczniowie, którzy zadeklarowali doświadczanie przemocy fizycznej wskazywali najczęściej, że takie sytuacje zdarzały się w przeszłości, ale aktualnie już się nie zdarzają (24%), nigdy (14%) lub zdarzyły się jednorazowo (17%). 17% nadal od czasu do czasu, 11% regularnie jest ofiarą przemocy w swoim środowisku domowym. Przemoc domowa jest często trudna do wykrycia, bo często nie pozostawia śladów, które mogłyby zauważyć osoby postronne.

Problem alkoholu wśród dzieci i młodzieży

Kolejnym blokiem tematycznym w kwestionariuszu skierowanym do młodzieży szkolnej były pytania związane z problemem alkoholowym. Niestety młodzi ludzie zaczynają coraz wcześniej eksperymenty w tej dziedzinie. Respondentom zadano kilka pytań sprawdzających ich świadomość i wiedzę o problemie alkoholowym. Wiedza ta jest niezbędną do przeprowadzania dalszych działań profilaktycznych w szkołach.

W pierwszym pytaniu uczniowie oceniali prawdziwość zdania „Alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce”. Oczywiście alkohol jest tą samą substancją, bez znaczenia, w jakim napoju się znajduje. Różnice polegają jedynie na jego stężeniu w poszczególnych napojach. Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazują na brak świadomości istniejących zagrożeń wynikających ze spożywania jakiegokolwiek formy napojów procentowych. Uzyskane odpowiedzi wskazują na świadomość większej części młodzieży odnośnie alkoholu. Jednak 31% nie zdaje sobie sprawy, że alkohol, bez różnicy na procent jego zawartości, jest tą samą substancją, wywołującą takie same skutki.

Wśród młodzieży uczącej się w szkołach podstawowych 54% zna kogoś ze swoich rówieśników, kto pije już alkohol. Świadczy to o kontakcie pewnej grupy dzieci z napojami alkoholowymi. Spożywanie alkoholu wśród tak młodych osób z pewnością wymaga podjęcia odpowiednich działań.

Z powyższych danych wynika, że wskazane jest, aby podjąć działania, zapobiegające zbyt wczesnej inicjacji alkoholowej młodych mieszkańców Gminy Szaflary. Wczesny wiek

inicjacji alkoholowej jest poważnym czynnikiem ryzyka dla problemów natury zarówno zdrowotnej, jak i rozwojowej młodych ludzi.

Najczęściej inicjacja alkoholowa wśród uczniów miała miejsce w domu, takiej odpowiedzi udzieliło 59% badanych uczniów. Drugim takim miejscem, a właściwie okolicznościami, są wakacje (32%). 2% badanych skosztowało alkoholu w barze oraz 7% w szkole. Wyszunąć można wniosek, że pierwsze picie alkoholu wiąże się z czasem, kiedy kontrola rodziców jest mała, bądź wręcz przeciwnie – pod ich nadzorem. Warto pracować nad uświadomieniem rodziców nad zagrożeniami związanymi z uczeniem dzieci nawyku sięgania po alkohol.

Zapytano również uczniów o łatwość zakupu alkoholu na terenie gminy. Wyniki otrzymane w tym pytaniu rokują dobrze, ponieważ 95% młodzieży prawie nigdy nie kupiła alkoholu samodzielnie. Świadczyć to może, że młodzież zamieszkująca Gmina Szaflary nie ma łatwego dostępu do alkoholu dla małoletnich.

Problem nikotynowy wśród dzieci i młodzieży

Zadano ankietowanym kilka pytań odnośnie okoliczności związanych z paleniem papierosów. Jak wiadomo nikotyna należy do jednej z najbardziej uzależniających substancji, dostępnej w legalnym obrocie. Kiedyś palenie papierosów było bardzo modne, obecnie nawet wśród młodzieży nie jest wiodącym trendem. Zapytano badaną grupę o to, jak jest w ich społeczności rówieśniczej.

W sumie 18% młodych mieszkańców Gminy potwierdza, że palenie wciąż jest modne i pozostaje wartością cenioną, która może służyć za element zdobywania popularności w środowisku. Idąc za tym, 10% dzieci uważa, że to przede wszystkim e-papierosy są modne. Jednak, co jest bardzo optymistycznym sygnałem zdecydowana większość (89%) uważa, że palenie nie jest modne wśród ich rówieśników.

Problem narkotykowy wśród dzieci i młodzieży

Zapytano dzieci i młodzież o kontakty z osobami rozprowadzającymi narkotyki. Uzyskane wyniki są bardzo optymistyczne, pokazują, że kontakt uczniów z narkotykami jest niewielki, szczególnie w samej szkole. Łącznie tylko 13% badanych spotkało się kiedykolwiek z rozprowadzaniem narkotyków.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistego kontaktu młodzieży z narkotykami. Potwierdzono mały kontakt uczniów z tymi środkami – 97% nigdy nie zażyło narkotyku.

Ze względu na to, że narkotyki są substancjami nielegalnymi w Polsce, a ich posiadanie wiąże się z konsekwencjami prawnymi, odpowiedzi na pytania z ich obszaru mogą być trudne dla badanej młodzieży. Zadano zatem uczniom pytanie kontrolne ukazujące na ile odpowiedzi respondentów można uznać za wiarygodne. Nieznaczną ilość badanych wskazała (15%), że pomimo przyjmowania narkotyków, nie przyznałyby się do tego w ankiecie.

Natomiast tylko 6% przebadanych dzieci zadeklarowało chęć spróbowania narkotyku, gdyby nadarzyła się ku temu okazja.

Zagrożenia behawioralne wśród dzieci i młodzieży

Hazard

W kolejnej części sondażu zadano respondentom pytania dotyczące ich doświadczeń z hazardem, w celu oszacowania zagrożeń społecznych w danej populacji. W pierwszym pytaniu poproszono o określenie czy badani w ciągu ostatnich 12 miesięcy grali w jakiegokolwiek gry na pieniądze. 15% badanych miało takie doświadczenie. Przeważająca część osób oświadczyła, iż nie grała w tego typu gry w ciągu ostatniego roku (85%).

Następnie poproszono badanych, którzy zadeklarowali granie w gry na pieniądze w ciągu ostatniego roku (15%) o doprecyzowanie form tych zachowań. Najpierw zapytano o typy gier, w których uczestniczyli respondenci. 55% grała w gry internetowe, 49% grała w gry i aplikacje mobilne na telefonie, 43% grała w zdraпки, 37% grała w gry na automatach typu "jednoręki bandyta", 45% w gry towarzyskie typu karty, kości. Najmniej osób brała udział w zakładach sportowych (16%) i loteriach typu lotto (18%).

Biorąc pod uwagę niski procent uczniów deklarujących ten rodzaj zagrożenia, należy przyjąć, iż hazard nie jest znaczącym problemem wśród uczniów z Gminy Szaflary.

Korzystanie z Internetu

W kolejnej serii pytań sondażowych poszukiwano odpowiedzi dotyczących patologicznego korzystania z Internetu wśród badanej społeczności. W pierwszym pytaniu poproszono o wskazanie ilości godzin spędzanych w przestrzeni wirtualnej. Najwięcej osób zadeklarowało codzienne spędzanie czasu w Internecie w wymiarze 2-4 godzin (39%), w następnej kolejności 1-2 godziny (23%), 4-6 godzin (18%) i ponad 6 godzin (14%) oraz mniej niż godzinę (6%).

Następnie poproszono respondentów o wskazanie rodzaju urządzeń elektronicznych służących im do korzystania z Internetu. Zdecydowana większość korzysta do tego celu ze smartfona (71%), a w następnej kolejności z komputera stacjonarnego (12%) oraz z laptopa (9%), innych urządzeń - konsola i smart TV (6%) oraz z tableta (2%). Korzystanie z Internetu przez smartfon wskazuje na zagrożenie stałego "podłączenia do sieci", szczególnie, że ustawienia w smartfonach często wysyłają powiadomienia z przestrzeni wirtualnej, które mają zwrócić uwagę użytkownika i podprogowo "namówić" go do powrotu do korzystania z Internetu. Tego typu działania mogą zaburzać procesy poznawcze, w szczególności podtrzymywanie uwagi i kontrolę u użytkownika.

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o wskazanie najczęstszych aktywności, które podejmują w przestrzeni wirtualnej. Zdecydowana większość używa Internetu do kontaktowania się ze znajomymi (75%) i do słuchania muzyki online (67%). W następnej kolejności badani używają Internetu do oglądania filmów i seriali (51%) oraz oglądania filmików (49%), przeglądania portali społecznościowych (45%) i grania w gry wieloosobowe (45%).

Dalej zapytano czy badani kiedykolwiek mieli kontakt z niebezpiecznymi treściami w Internecie. Większość osób nie natknęła się nigdy na wymienione zagrażające obszary, ale z tych, którzy się natknęli - 34% z dyskryminacją i obrażaniem innych osób ze względu na ich cechy, 27% spotkało się ze scenami okrucieństwa i przemocy oraz 25% z samookaleczaniem. W następnej kolejności 17% spotkało się ze sposobami popełnienia samobójstwa oraz 11% z zachęcaniem do zażywania narkotyków.

W wyniku badania wykazano, iż dzieci z lokalnych szkół spędzają od 1 do 6 godzin w przestrzeni wirtualnej. Najczęściej do tego celu używają smartfonów. Zdecydowana większość używa Internetu do kontaktowania się ze znajomymi i do słuchania muzyki online. W następnej kolejności badani używają Internetu do oglądania filmów i seriali oraz oglądania filmików, przeglądania portali społecznościowych i grania w gry wieloosobowe. Pewna część młodzieży spotkała się również w Internecie z niebezpiecznymi treściami: z dyskryminacją i obrażaniem innych osób ze względu na ich cechy, ze scenami okrucieństwa i przemocy oraz z samookaleczaniem.

Duża część uczniów wykazuje już problem z kontrolą czasu spędzanego w przestrzeni wirtualnej. Prawie wszyscy badani grają w gry, najczęściej codziennie lub kilka razy w tygodniu. Najwięcej osób gra w gry akcji, które szczególnie mogą nadmiernie stymulować układ nerwowy u dzieci i młodzieży. Badani wskazali, że najczęściej grają dla odstresowania i dla rywalizacji oraz żeby zapomnieć o problemach dnia codziennego i dla poznania nowych osób lub robienia rzeczy, których nie mogą robić w rzeczywistości.

Warto więc wspierać młodych ludzi w możliwie jak najbardziej zrównoważonym wykorzystywaniu komputerów i Internetu. Szczególnie, że w dobie trwającej pandemii uczniowie zmuszeni są do korzystania z komputera podczas nauki szkolnej. Wydaje się to być wyjątkowo niebezpieczne dla zdrowia fizycznego i psychicznego młodych osób. Wskazane jest podjęcie działań profilaktycznych w tym obszarze na rzecz bezpiecznego korzystania z sieci oraz na promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu.

Zakupoholizm

W kolejnej części sondażu poproszono respondentów o ustosunkowanie się do pytań z obszaru nałogowego kupowania rzeczy. Zapytano jak często badani kupują sobie nowe przedmioty. Większość kupuje kilka razy w miesiącu (43%) i raz w miesiącu lub rzadziej (41%), następnie kilka razy w tygodniu (14%) oraz codziennie (2%). Ten problem wśród badanej populacji dzieci i młodzieży nie okazał się znaczący.

Uzależnienie od ćwiczeń fizycznych

W kolejnej części sondażu poproszono respondentów o ustosunkowanie się do pytań dotyczących nadmiernych ćwiczeniach fizycznych. Na początku zapytano badanych czy regularnie uprawiają sport lub ćwiczą. 81% odpowiedziało, że tak, natomiast 19% wskazało, że nie.

W kolejnym pytaniu poproszono o wskazanie głównych motywów skłaniających do ćwiczeń fizycznych. 73% wskazało na chęć bycia zdrowym i polepszenia swojej kondycji a 46% na chęć poprawienia swojego wyglądu. Następnie 31% wskazało na zwiększenie swojej masy mięśniowej oraz 24% badanych wskazało na chęć spędzania czasu z innymi.

Jak wynika z sondażu to zagrożenie również nie jest istotnym problemem wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy.

Ortoreksja – nadmierna koncentracja na zdrowym odżywianiu

W kolejnej części sondażu zadano pytania z obszaru patologicznej koncentracji na spożywaniu zdrowego jedzenia, która głównie objawia się poprzez nadmierne liczenie kalorii w spożywanych posiłkach. Pierwsze pytanie dotyczyło takiej koncentracji w ciągu ostatniego roku. 53% badanych wskazało, że zwracało uwagę na wartość kaloryczną spożywanych produktów, a 47% - nie. Nie było to jednak obsesyjne liczenie kalorii, a zwykła ostrożność w celu zachowania zdrowego stylu odżywiania.

Tanoreksja – uzależnienie od opalania się

W kolejnej części sondażu zadano pytania z obszaru patologicznego opalania się. Najpierw zapytano czy w ciągu ostatniego roku respondenci zauważyli, że ich skóra ma nieatrakcyjny kolor (jest zbyt blada). 79% badanych wskazało, że nie zwracało uwagi na odcień swojej skóry, natomiast 8% wskazało na kilkukrotne myśli dotyczące tej kwestii, 4% - wielokrotnie, a 9% - tylko raz zwróciło na to swoją uwagę. Również i to zagrożenie nie okazało się istotne.

Dorośli

Uczestnikami badania sondażowego były osoby dorosłe, zarówno kobiety, jak i mężczyźni, o różnym poziomie wykształcenia, zamieszkujący na terenie Gminy Szaflary. Anonimowe ankiety wypełniły osoby, spośród których 91% stanowiły kobiety, a 9% mężczyźni.

Dorośli respondenci poproszeni zostali o wyrażenie swojej opinii dotyczącej stopnia występowania poszczególnych zagrożeń społecznych, które są lub mogą być obecne na terenie Gminy (pytanie wielokrotnego wyboru).

Z tabeli wyraźnie wynika, iż mieszkańcy Gminy za największe problemy wskazują te, związane z zanieczyszczeniem środowiska (w sumie 49%) oraz nadużywaniem alkoholu (50%) – zostały one ocenione jako „bardzo poważne” lub „poważne”.

W następnej kolejności jako problemy o „umiarkowanym” występowaniu zostały wskazane: ubóstwo (46%), bezrobocie (48%), problemy mieszkaniowe (36%), kryzys rodzinny (42%), niewłaściwa opieka rodzicielska (37%) oraz sytuacja związana z koronawirusem i pandemią (35%).

Widoczne jest, że w opinii mieszkańców Gminy Szaflary najistotniejszymi problemami występującymi w ich społeczności są:

- nadużywanie alkoholu,
- zanieczyszczenie środowiska,
- narkotyki i/lub dopalacze,
- kryzys rodzinny,
- brak tolerancji.

Problem alkoholu wśród dorosłych

Alkoholizm jest jednym z najczęściej występujących problemów społecznych w naszym kraju. Na podstawie przeprowadzonej ankiety należy uznać, iż w Gminie Szaflary zajmuje on wysoką pozycję wśród występujących problemów.

Pierwsze pytanie w części ankiety dotyczącej alkoholu pozwoliło uzyskać odpowiedź na pytanie w jakim wieku powinno się mieć możliwość zakupu napojów alkoholowych. 63% respondentów uznało, że należy podnieść granicę wieku, od którego ma się prawo do zakupu alkoholu do lat 21.

Mieszkańcy Gminy zostali zapytani również o to, czy ich zdaniem alkohol zawarty w winie lub piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. W tej kwestii mieszkańcy Gminy wykazują dużą świadomość (89%) o istniejących zagrożeniach wynikających ze spożywania napojów alkoholowych w jakiegokolwiek formie.

Kolejne pytanie dotyczyło zmian w częstotliwości spożywania alkoholu w środowisku lokalnym podczas pandemii Covid-19. Opinie respondentów są dość równomiernie podzielone: 28% osób uważa, że spożycie alkoholu wzrosło, 31% twierdzi, że się nie zmieniło, 39% nie jest w stanie odpowiedzieć, 2% respondentów odpowiedziało, że zmniejszyło się. Wskazuje to jednak na dość duży problem nadmiernego spożywania alkoholu wśród lokalnej społeczności.

W następnej kolejności badanych poproszono o określenie, jak osoby pijące alkohol wpływają na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Szaflary. 56% ankietowanych stwierdziło, że osoby pijące alkohol w ich miejscu zamieszkania nie stanowią zagrożenia dla ich bezpieczeństwa. 20% badanych uznało przeciwnie i czuje się zagrożone tym faktem. Natomiast 24% nie ma zdania na ten temat.

W celu doprecyzowania poczucia bezpieczeństwa w związku z piciem alkoholu wśród lokalnej społeczności w kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie czy w ostatnim półroczu byli świadkami negatywnych zachowań przez osoby nietrzeźwe w ich okolicy.

Okazało się, że respondenci byli najczęściej świadkami głośnego zachowania młodzieży – 32% oraz awantury - tego problemu doświadczyło 28% ankietowanych. Mniejsza ilość osób wskazała na akty wandalizmu (13%), bójki (7%) oraz osobistego doznania krzywdy (3%). 49% badanych nie było świadkiem takich wydarzeń w ostatnim półroczu, co jest dobrze rokującym zjawiskiem.

Kolejno zapytano mieszkańców czy w ich ocenie liczba punktów sprzedaży alkoholu jest wystarczająca na terenie Gminy. Większość mieszkańców wyraziło opinię, że na terenie Gminy Szaflary ilość punktów sprzedaży alkoholu jest odpowiednia (60%), natomiast 38% osób uważa, że jest to ilość za duża oraz niewystarczająca (2%).

Kolejne pytanie dotyczyło dostępności alkoholu dla osób niepełnoletnich na terenie Gminy Szaflary. W ocenie mieszkańców dzieci i młodzież mają raczej ograniczony dostęp do wyrobów alkoholowych (45%), bardzo ograniczony (9%), niemal żaden (17%). Natomiast aż 29% dorosłych mieszkańców uważa, że dostępność alkoholu dla nieletnich jest bardzo duża. Jest to dosyć niepokojący wynik.

Problem narkotykowy wśród dorosłych

Kolejna część badania, jakie zostało przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców Gminy dotyczyła problemu narkotykowego. Głównym przedmiotem badania były substancje nielegalne, których produkcja, sprzedaż, czy posiadanie są zakazane przez prawo.

Pierwszym pytaniem w części ankiety dotyczącej narkotyków było pytanie o to, czy w najbliższym otoczeniu mieszkańców Gminy są osoby, które zażywają narkotyki. Z powyższych danych wynika, że wśród najbliższego otoczenia osób biorących udział w badaniu są osoby, które zażywają narkotyki. 72% nie zna nikogo, kogo dotyczyłby problem zażywania narkotyków, natomiast 11% ankietowanych zna do 5 osób oraz tyle samo procent zna jedną taką osobę. 5% ankietowanych biorących udział w badaniu odpowiedziało, że zna maksymalnie 10 takich osób.

Następnie zapytano mieszkańców jak spostrzegają dostęp do narkotyków na terenie Gminy Szaflary. Ponad połowa, bo 65% respondentów nie wie nic na temat dostępności narkotyków na terenie ich Gminy. 23% respondentów określiło nabycie środków odurzających jako łatwe, nie wymagające dużego wysiłku. 8% respondentów stwierdziło, że według nich jest to w pewnym stopniu trudne.

Kolejne pytanie miało na celu sprawdzenie, czy badani mają wiedzę dotyczącą tego, gdzie mogą nabyć środki odurzające. Analizując odpowiedzi dotyczące dostępności narkotyków okazuje się, że aż 14% badanych wie gdzie można je nabyć, natomiast wiedzy na ten temat nie ma 86% ankietowanych. Otrzymane wyniki nie są niepokojące, jednakże wskazują na istniejący problem dostępności substancji nielegalnych na terenie Gminy Szaflary.

Kolejne pytanie dotyczyło osobistych doświadczeń respondentów z narkotykami. Doprecyzowano, czy badani kiedykolwiek stosowali substancję uznaną za narkotyk.

Na pytanie dotyczące tego, czy osoby biorące udział w badaniu kiedykolwiek zażywały środki odurzające powszechnie uznawane za narkotyki tylko 5% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. 95% dorosłych mieszkańców utrzymuje, iż nigdy nie zdarzyło im się zażywać narkotyków.

Zjawisko przemocy domowej

Dorosłym mieszkańcom zostały zadane pytania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie. Pierwsze z nich odnosiło się do występowania przemocy wśród osób, które ankietowani znają osobiście.

Spośród ankietowanych 42% deklaruje, iż nie zna ani jednej rodziny doświadczającej przemocy. Tyle samo badanych zna jedną lub dwie takie rodziny. Kilka takich rodzin zna 11% biorących udział w badaniu, natomiast 5% zna dużo takich rodzin. Widocznym jest zatem, że problem przemocy istnieje wśród lokalnej społeczności, bo aż 58% respondentów zna min. 1 rodzinę borykającą się z problemem przemocy domowej.

Zjawisko przemocy wobec nieletnich w opinii dorosłych mieszkańców

W części ankiety dotyczącej przemocy umieszczono kilka pytań dotyczących przemocy wobec nieletnich. Jeszcze do niedawno uważano, że strach przed rodzicami ułatwia wychowywanie dzieci. Obecnie pomimo ogólnej zmiany trendów, nadal można spotkać osoby, które myślą w ten sposób. Mieszkańcom Gminy Szaflary zadane zostało pytanie, które pozwoliło poznać ich poglądy dotyczące tej właśnie kwestii. Pierwsze pytanie dotyczyło

surowego traktowania jako metody wychowawczej. Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Szaflary uważa, że surowe traktowanie nie hartuje dziecka i nie pozwala mu lepiej radzić sobie w życiu (86%). Za podejściem surowego traktowania opowiedziało się tylko 14% badanych.

Następnie pytanie doprecyzowało czy w opinii mieszkańców stosowanie kar fizycznych jest właściwą metodą wychowawczą. Stosowania kar fizycznych jako dobrej metody wychowawczej nie popiera większość, bo aż 82% ankietowanych mieszkańców. Ich użycie od czasu do czasu dla 17% badanych jest akceptowane, a 1% osób uważa kary fizyczne za właściwą metodę wychowawczą. Jest to dobrze rokujące zjawisko.

Zagrożenia behawioralne wśród dorosłych

Cyberprzemoc w opinii dorosłych mieszkańców

Mieszkańcom zadano szereg pytań związanych z Internetem i szeroko pojętą komunikacją. Na początek zapytano mieszkańców, ile czasu ich dziecko spędza przed komputerem. Wśród ankietowanych osób tylko 5% odpowiedziało, że jego dziecko korzysta z komputera jedynie w szkole. 46% badanych oświadczyło, że ich dziecko spędza przed komputerem od 1 do 3 godzin. 3% badanej próby uznało, że dziecko spędza codziennie ponad 5 godzin przed komputerem. Kolejno 13% dzieci spędza czas przed urządzeniem elektronicznym pomiędzy 3 a 5 godzin, a mniej niż godzinę korzysta 28% podopiecznych. Natomiast 5% badanych w ogóle nie ma dzieci.

Wyniki wskazują na dość duży problem z odcięciem się od technologii wśród dzieci z terenu Gminy Szaflary. Może być to powiązane z nieumiejętnym spędzaniem czasu "offline" przez dzieci, niewymaganiem przez rodziców aktywnego spędzania wolnego czasu oraz zmianą trybu nauczania w szkole na zdalne lub hybrydowe, w pandemii Covid-19. Dodatkowo należy podkreślić, że aktualnie technologia rozwija się bardzo szybko, a wraz z nią potrzeby i trendy w społeczeństwie.

Następne pytanie zadane mieszkańcom Gminy Szaflary odnosiło się do ich świadomości na temat zjawiska cyberprzemocy. Okazuje się, że świadomość cyberprzemocy jest bardzo duża, ponieważ aż 90% badanych słyszało o niej i wie z czym to zjawisko jest związane.

W kolejnym pytaniu badani zostali poproszeni o wskazanie, czy znają osoby, które padły ofiarami cyberprzemocy. Osobiście tylko 2% respondentów zna kilka osób, które doświadczyło cyberprzemocy, 7% zna jedną taką osobą. 67% badanych nie zna osób, które stały się ofiarami cyberprzemocy, ale 24% ankietowanych pomimo iż osobiście nie zna żadnej takiej osoby, słyszała o tego rodzaju przypadkach.

Korzystanie z Internetu

W kolejnej serii pytań sondażowych poszukiwano odpowiedzi dotyczących patologicznego korzystania z Internetu wśród badanej społeczności. W pierwszym pytaniu poproszono o wskazanie ilości godzin spędzanych w przestrzeni wirtualnej. Najwięcej osób zadeklarowało dzienne spędzanie czasu w Internecie w wymiarze 1-2 godzin (38%), w następnej kolejności 2-4 godziny (26%), mniej niż godzinę (23%) oraz 4-6 godzin (9%) i ponad 6 godzin (4%).

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o wskazanie najczęstszych aktywności, które podejmują w przestrzeni wirtualnej. Zdecydowana większość używa Internetu do kontaktowania się ze znajomymi (60%), zakupów online (55%), poszukiwania informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie (54%) oraz przeglądania portali społecznościowych (51%). W następnej kolejności badani używają sieci w pracy (42%) oraz poszukiwań informacji dotyczących zdrowia (31%) i do słuchania muzyki online (27%). Należy podkreślić, iż kontaktowanie się ze znajomymi przez komunikatory i korzystanie z portali

społeczności to te aktywności, które fabrycznie mają włączone wysyłanie powiadomień do użytkownika, które są specyficznymi dystraktorami w podejmowanych działaniach. Istotne jest również jak podłączenie do sieci jest niezwykle ważne w pracy badanych, co jest stosunkowo nowym zjawiskiem społecznym. Szczególnie ważne jest dbanie o aktywne spędzanie czasu wolnego, zamiast dalsze korzystanie z wirtualnych aktywności. Warto zauważyć również, iż Internet stał się bardzo ważnym nośnikiem informacji o aktualnych wydarzeniach w kraju i na świecie oraz zdrowia.

Większość badanych osób spędza od 1 do 4 godzin dziennie korzystając z Internetu, głównie używając do tego celu smartfonów. Korzystanie z Internetu przez smartfon wskazuje na zagrożenie stałego "podłączenia do sieci", szczególnie, że ustawienia w smartfonach często wysyłają powiadomienia z przestrzeni wirtualnej, które mają zwrócić uwagę użytkownika i podprogowo "namówić" go do powrotu do korzystania z Internetu. Tego typu działania mogą zaburzać procesy poznawcze, w szczególności podtrzymywanie uwagi i kontrolę u użytkownika. Zdecydowana większość używa Internetu do kontaktowania się ze znajomymi, zakupów online, poszukiwania informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie oraz przeglądania portali społecznościowych. Mniej niż połowa używa Internetu w swojej pracy. Widocznym jest, że głównie Internet służy do spędzania wolnego czasu. Istotnymi wydają się działania skierowane na zachęcanie mieszkańców do aktywności na świeżym powietrzu oraz uświadamianiu osób o szkodliwości wielogodzinnego spędzania czasu w przestrzeni wirtualnej oraz zagrożeniach związanych z nadmiernym i niezabezpieczonym korzystaniem z Internetu.

Ryzyko hazardu

Hazard jest kolejnym zagrożeniem społecznym, które jest silnie uzależniające. Pierwsze pytanie dotyczące tej kwestii sprawdzało opinię badanych o możliwości uzależnienia się behawioralnego od gier na pieniądze. Na pytanie dotyczące tego, jak duże jest ryzyko uzależnienia 97% badanych odpowiedziało, iż od hazardu można się uzależnić, a tylko 1% uważa przeciwnie. Natomiast 2% nie ma zdania na ten temat. Świadomość zagrożenia uzależnieniem hazardu w badanej grupie jest więc stosunkowo duża.

Kolejne pytania dotyczyły styczności ankietowanych z różnego rodzaju formami hazardu oraz tego, jaka jest ich częstotliwość. W konkursach, które polegają na wysyłaniu płatnych SMS-ów przynajmniej raz w życiu brało udział 41% badanych. Kilka razy zrobiło to 20% ankietowanych, natomiast wiele razy tylko 4% ankietowanych. 59% osób objętych badaniem przyznało, iż nigdy nie brało udziału w podobnym konkursie lub grze. Wydaje się, że spora część respondentów nie jest świadoma, że tego typu rozrywka to również hazard.

Ankietowanym zadano pytanie dotyczące innej formy hazardu, która często kojarzona jest ze sportem, co może być dla wielu osób mylące, a przez to bagatelizowane. Zdecydowana większość nigdy nie grała w zakładach bukmacherskich (90%). Natomiast 8% badanych przyznało się, iż grało w nie kilkakrotnie lub więcej, a 2% przynajmniej raz.

Kolejne pytanie dotyczyło gier hazardowych na maszynach i automatach, które często są ustawione w specjalnie wydzielonych miejscach bez dostępu do światła dziennego i zegara w celu utraty poczucia czasu. Na tzw. automatach i innych maszynach w salonach gier nigdy nie grało 98% badanych. 1% grało raz, kolejne 1% kilka razy. To dobrze rokujące wyniki w badanej społeczności.

Zakupoholizm

W kolejnej części sondażu poproszono respondentów o ustosunkowanie się do pytań z obszaru nałogowego kupowania rzeczy. Najpierw zapytano jak często badani kupują sobie nowe przedmioty. Większość kupuje raz w miesiącu lub rzadziej (72%), następnie kilka razy w miesiącu (24%) oraz kilka razy w tygodniu (4%).

Następnie zapytano czy badani robili zakupy w wyniku złego nastroju w ciągu ostatniego roku. 83% nie kupowało ze względu na swój negatywny nastrój, 9% kilka razy się zdarzyło, 6% tylko raz, a 2% kilkakrotnie. Jak wynika z sondażu nie jest to problem znaczący wśród dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary.

Pracoholizm

W kolejnej części sondażu poproszono respondentów o ustosunkowanie się do pytań dotyczących nadmiernej pracy zawodowej. Na początku zapytano czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się badanym pracować po godzinach. 54% badanych potwierdziło, natomiast u 46% osób nie zdarzały się takie sytuacje w ostatnim roku. Następnie zapytano jak często w ostatnim roku badani pracowali po godzinach. Najwięcej osób wyrabia nadgodziny kilka razy w miesiącu (44%), następnie kilka razy w tygodniu (29%), raz w miesiącu lub rzadziej (20%) oraz codziennie (7%).

Następnie zapytano badanych czy w ciągu ostatniego roku czuli się winni z powodu pracowania w za małej ilości. 85 % osób odpowiedziało, że nie, 13%, że kilka razy się zdarzyło i 2%, że wiele razy.

Kolejno zapytano badanych czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zaangażowanie w pracę utrudniało im realizowanie innych sfer życia, np. relacji ze znajomymi, rodziną czy pasji. 36% osób wskazało, że nie, 35% - tak, kilkakrotnie oraz 29% - tak, wielokrotnie.

Uzależnienie od ćwiczeń fizycznych

W kolejnej części sondażu poproszono respondentów o ustosunkowanie się do pytań dotyczących nadmiernych ćwiczeniach fizycznych . Na początku zapytano badanych czy regularnie uprawiają sport lub ćwiczą. 72% odpowiedziało, że nie, natomiast 28% wskazało, że tak. Podobnie jak w przypadku zakupoholizmu nie stwierdzono znaczących zagrożeń w tym obszarze.

Ortoreksja

W kolejnej części sondażu zadano pytania z obszaru patologicznej koncentracji na spożywaniu zdrowego jedzenia, która głównie objawia się poprzez nadmierne liczenie kalorii w spożywanych posiłkach. Pierwsze pytanie dotyczyło takiej koncentracji w ciągu ostatniego roku. 57% badanych wskazało, że zwracało uwagę na wartość kaloryczną spożywanych produktów, a 43% - nie. Podobnie jak w przypadku dzieci i młodzieży nie było to jednak obsesyjne liczenie kalorii, a zwykła ostrożność w celu zachowania zdrowego stylu odżywiania.

Tanoreksja

W kolejnej części sondażu zadano pytania z obszaru patologicznego opalania się. Najpierw zapytano czy w ciągu ostatniego roku respondenci zauważyli, że ich skóra ma nieatrakcyjny kolor (jest zbyt blada). 72% badanych wskazało, że nie zwracało uwagi na odcień swojej skóry, natomiast 17% wskazało na kilkakrotne myśli dotyczące tej kwestii, 10% - wielokrotne, a 1% - tylko raz zwróciło na to swoją uwagę. Tak więc i to zagrożenie nie stanowi znaczącego problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary.

II. Realizacja programu

Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w ramach ww. Programu odgrywa Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Szaflarach, której obsługę organizacyjno – techniczną od 2015 roku sprawuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach. Ważnym zadaniem wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii jest działalność tejże Komisji, na której spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Biorąc pod uwagę charakterystykę problemów społecznych występujących na terenie gminy Szaflary wynikającą z powyższej Diagnozy, ważne jest położenie szczególnego akcentu na działalność profilaktyczną wśród dzieci i młodzieży. Weryfikowanie ryzykownych przekonań oraz trening konstruktywnych sposobów radzenia sobie z problemami przyczynią się do zmniejszenia ryzyka sięgania po alkohol i inne środki uzależniające przez osoby niepełnoletnie.

Nie bez znaczenia jest także niesienie pomocy osobom zmagającym się z trudami leczenia i pozostawania w stanie trzeźwości oraz wspieranie członków rodzin osób uzależnionych.

Tylko dzięki skoordynowanym, spójnym działaniom instytucji i organizacji oraz stowarzyszeń pozarządowych, a także społeczności lokalnej, możliwa jest skuteczna profilaktyka i próba rozwiązywania problemów uzależnień na terenie naszej gminy.

Niniejszy Program, który w swym zasadniczym kształcie jest kontynuacją programów lat ubiegłych, został uzupełniony o powyższe źródła wiedzy, a także dostosowany do obowiązującego ustawodawstwa oraz krajowych i międzynarodowych wytycznych w przedmiotowym zakresie. W procesie jego aktualizacji wzięto również pod uwagę stopień i jakość realizacji zadań Programu wdrażanych w Gminie na przestrzeni minionych lat. Stwarza to uzasadnioną nadzieję, że określone tutaj cele, zadania oraz sposoby ich realizacji, okażą się optymalnie dostosowane do potrzeb i zasobów lokalnej społeczności w zakresie przewidzianym ramami Programu. Ważne jest również to, aby realizowane w oparciu o nie projekty cechowały się rzetelnymi przesłankami merytorycznymi do ich podejmowania, a sam proces ich wdrażania bazował na istniejących zasobach instytucjonalnych i osobowych.

III. Adresaci Programu

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Szaflary, a w szczególności następujące grupy osób:

- 1) dzieci i młodzież,
- 2) rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- 3) konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych,
- 4) osoby uzależnione, pijące i zażywające środki odurzające w sposób ryzykowny, szkodliwy,
- 5) rodziny osób z problemem uzależnienia,
- 6) kobiety w ciąży,
- 7) osoby doznające przemocy w rodzinie,

- 8) pracownicy podmiotów działających na terenie Gminy Szaflary, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- 9) inne osoby dorosłe, w tym kierowcy.

IV. Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Na terenie Gminy Szaflary rozwiązywaniem problemów uzależnień zajmują się:

- 1) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (GKPiRPU, „Komisja”),
- 2) Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS)
- 4) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 5) Placówki Wsparcia Dziennego (PWD),
- 6) Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia (SPGOZ),
- 7) Kościoły.

Pozostałe instytucje wspierające zadania Gminnego Programu:

- 1) Rada Gminy w Szaflarach,
- 2) Wójt i Urząd Gminy,
- 3) Gminne Centrum Kultury, Promocji i Turystyki (GCKPiT)
- 4) Placówki oświatowe, w tym szkoły
- 5) Poradnia Leczenia Uzależnień w Nowym Targu (PLU),
- 6) Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia,
- 7) Komenda Powiatowa Policji w Nowym Targu (KPP),
- 8) Sołtysi i Rady Sołeckie.

V. Główne cele i metody realizacji Programu

Celem głównym Programu jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.

Główne kierunki działań

- 1) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- 2) Podejmowanie działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne,
- 3) Opóźnienie wieku inicjacji picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
- 4) Wzrost liczby sprzedawców regularnie kontrolujących wiek osób kupujących alkohol.

- 5) Ograniczenie picia alkoholu przez kobiety w ciąży.
- 6) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
- 7) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 8) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
- 9) Przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych.
- 10) Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych, szczególnie rodziców, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, cyberprzemocy, promujących zdrowy tryb życia itd.,
- 11) prowadzenie akcji informacyjnych zwiększających świadomość społeczną o różnych rodzajach przemocy, uzależnień, w tym behawioralnych.

Zadania i metody działań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi

Zadanie 1					
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu					
Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego, psychologicznego i terapeutycznego dla osób z problemem alkoholowym (pijącym szkodliwie)	Finansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych)	działania ciągłe	GKPiRPU Punkt Konsultacyjny - (psycholog, terapeuta ds. uzależnień)	Liczba i rodzaj podjętych działań
		Finansowanie badań wykonywanych przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia	działania ciągłe		Liczba udzielonych porad
		Opłacanie kosztów postępowania sądowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.	działania ciągłe		Liczba osób skierowanych na badania
		Praca socjalna Gminnego Ośrodka	działania ciągłe		Liczba wydanych opinii
				GOPS	Liczba wniosków skierowanych do Sądu
					Ilość osób/rodzin objętych

		<p>Pomocy Społecznej.</p> <p>Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, dzieci z rodzin alkoholowych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie</p> <p>Dofinansowanie szkolenia terapeuty oraz członków Komisji</p>	<p>działania ciągłe</p> <p>działania ciągłe</p>		<p>pracą socjalną</p> <p>Ilość osób/porad</p> <p>Ilość przeszkolonych osób</p>
2	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego	<p>Finansowanie działalności Komisji, Finansowanie dział. Punktu Konsultacyjnego (wynagrodzenie terapeuty, psychologa).</p> <p>Prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, udzielanie informacji o działalności Komisji, rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy, placówkach leczenia, (w tym prowadzenie strony internetowej), kierowanie wniosków do Sądu.</p>	działania ciągłe	<p>GKPiRPU</p> <p>GKPiRPU</p> <p>Zespół ds. Rozmów Motywacyjnych</p>	<p>Liczba konsultacji motywujących do podjęcia leczenia</p> <p>Liczba przeprowadzonych rozmów</p> <p>Liczba artykułów na stronie internetowej</p>
3	Udzielanie wsparcia dla osób po zakończonej terapii odwykowej	Dyżury psychologa oraz terapeuty w Punkcie Konsultacyjnym	działania ciągłe	Punkt Konsultacyjny - (psycholog, terapeuta ds. uzależnień)	<p>Liczba spotkań</p> <p>Liczba udzielonych porad</p>
4.	Wspieranie instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych	Dofinansowanie działalności Poradni Uzależnień i Oddziału Leczenia Uzależnień	I-II kwartał	GKPiRPU	<p>Liczba i rodzaj podjętych działań</p> <p>Ilość osób objętych wsparciem</p>

Zadanie 2**Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie**

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie wsparcia dla członków rodzin, w których występują problemy alkoholowe	Finansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań
		Praca socjalna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	działania ciągłe	GOPS,	Liczba osób i rodzin objętych pomocą
		Wdrażanie procedury Niebieskie Karty przez Zespół Interdyscyplinarny	działania ciągłe	Zespół Interdyscyplinarny	Ilość NK
2	Udzielanie wsparcia specjalistycznego dzieciom z rodzin, gdzie występują problemy, w tym alkoholowe	Finansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań,
		Dyżury psychologa w Punkcie oraz w GOPS	działania ciągłe	GOPS	Ilość uczestników w poszczególnych działaniach
		Finansowanie działalności Świetlicy Socjoterapeutycznej	działania ciągłe	Punkt Konsultacyjny - (psycholog)	
		Finansowanie działalności Placówek Wsparcia Dziennego (w tym: zatrudnienie Wychowawców oraz specjalistów pracujących z dziećmi)	działania ciągłe		
3	Udzielanie wsparcia emocjonalnego dla osób z rodzin, gdzie występują problemy, w tym alkoholowe	Zorganizowanie warsztatów dla rodziców: „Szkoła dla Rodziców”, oraz szkoleń dla osób narażonych na doznanie przemocy	II-IV kwartał	Punkt Konsultacyjny – psycholog, terapeuta, GOPS	Ilość uczestników

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Edukacja publiczna społeczności lokalnej	<p>Prowadzenie dział. informacyjnej o miejscach i instytucjach zajmujących się niesieniem pomocy osobom w kryzysie (ulotki, ogłoszenia w lokalnej prasie, na tablicach ogłoszeń, na stronie internetowej, w szkołach, za pośrednictwem parafii).</p> <p>Prowadzenie strony internetowej.</p> <p>Finansowanie projektu dla służby zdrowia</p> <p>Organizacja i sfinansowanie Konferencji na temat uzależnień/współuzależnień</p>	<p>działania ciągłe</p> <p>działania ciągłe</p> <p>IV kwartał</p> <p>II-III kwartał</p>	<p>GKPiRPU</p> <p>Punkt Konsultacyjny,</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia</p> <p>Parafie z terenu Gminy Szaflary</p>	<p>Liczba i rodzaj podjętych działań</p> <p>Liczba artykułów na stronie</p> <p>Liczba osób biorących udział w projekcie</p>
2	Edukacja dzieci i młodzieży	<p>Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół zajęć edukacyjno - warsztatowych, szkoleń profilaktycznych (w tym rekomendowanych przez KCPU)</p> <p>Organizowanie dla uczniów szkół konkursów profilaktycznych</p>	<p>działania ciągłe</p> <p>II-IV kwartał</p>	<p>GKPiRPU</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Członkowie Komisji</p>	<p>Liczba szkół, klas objętych zajęciami.</p> <p>Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach.</p> <p>Rodzaj podjętych działań</p>

		Prowadzenie przez psychologa warsztatów w szkołach mających na celu kształtowanie wśród uczniów pozytywnych postaw	III kwartał	Psycholog Trener - terapeuta	
3	Edukacja rodziców	Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców	działania ciągłe (wg potrzeb)	GKPiRPU Placówki oświatowe	Liczba szkół, klas, w których zrealizowano spotkania. Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach.
4	Edukacja grup zawodowych	Organizowanie szkoleń dla nauczycieli, pedagogów, sprzedawców napojów alkoholowych oraz osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym członków komisji	działania ciągłe	GKPiRPU GOPS Placówki oświatowe	Liczba i rodzaj przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób z poszczególnych grup, które uczestniczyły w szkoleniach.
5	Organizowanie pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka	Finansowanie działań świetlic opiekuńczo-wychowawczych. Dofinansowywanie imprez "Dzień Dziecka" - turnieje i rozgrywki sportowe w ramach Ogólnopolskich Kampanii promujących trzeźwość Finansowanie zajęć "Profilaktyka uzależnień	działania ciągłe II -III kwartał działania ciągłe	GKPiRPU Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe realizujące zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych	Liczba i rodzaj świetlic prowadzących zajęcia. Liczba dzieci uczestniczących w poszczególnych zajęciach.

		w wychowaniu regionalnym" realizowanych w szkołach na terenie Gminy		Placówki oświatowe	
6	Tworzenie dodatkowych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież	<p>Wspieranie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień przebywających w świetlicach, w tym socjoterapeutycznej i PWD i dożywianie dzieci uczestniczących w prowadzonych zajęciach</p> <p>Dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych i klubów sportowych realizujących zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych</p>	<p>działania ciągłe</p> <p>działania ciągłe</p>	<p>GKPiRPU</p> <p>Świetlica Socjoterapeutyczna</p> <p>PWD</p> <p>Stowarzyszenia oraz Organizacje Pozarządowe</p>	<p>Liczba świetlic, liczba dzieci uczestniczących w poszczególnych zajęciach</p> <p>Liczba uczestników, rodzaj podejmowanych działań profilaktycznych</p>
7	Organizowanie obozu profilaktyczno – wypoczynkowego lub innych form profilaktycznego wypoczynku letniego dla dzieci	Finansowanie kosztów obozu profilaktyczno - wypoczynkowego lub innych form wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży szkolnej	lipiec - sierpień	<p>GKPiRPU</p> <p>Wolontariusze</p>	Liczba i rodzaj dofinansowanych form spędzania czasu wolnego Liczba uczestników obozu
8	Prowadzenie działań informacyjno edukacyjnych dotyczących tematyki uzależnień i przemocy w rodzinie	Organizacja szkolenia w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych.	II kwartał	GKPiRPU	Liczba szkoleń i uczestników
9	Działalność na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach	Organizacja i finansowanie imprezy integracyjnej "Mikołajki" (zakup paczek	grudzień	<p>GKPiRPU</p> <p>GOPS</p>	Liczba uczestników

	opiekuńczo-wychowawczych, pochodzących z rodzin w których występuje problem uzależnień jak również znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej	żywnościowych)			
10	Monitorowanie skali problemów uzależnień w środowisku lokalnym	Przeprowadzenie lokalnej diagnozy problemów społecznych w gminie Szaflary Przeprowadzanie innych diagnoz dot. problemów w gminie i szkołach	Wg potrzeb	GKPiRPU Firma wyłoniona w ramach konkursu ofert	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba respondentów

Zadanie 4
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Wspieranie inicjatyw profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu	Organizowanie lokalnych imprez, konkursów i zajęć promujących zdrowy styl życia bez używek - udział w kampanii społecznej "No Promil - No Problem". Udział w Kampaniach Ogólnopolskich promujących trzeźwość i zdrowy styl życia (np. Zachowaj trzeźwy umysł, Postaw na rodzinę, itp.) Dofinansowanie zajęć, w tym sportowych z programem profilaktycznym dla organizacji pozarządowych (propagowanie	działania ciągłe działania ciągłe działania ciągłe	GKPiRPU Placówki oświatowe i kulturalne, Komenda Powiatowa Policji, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba uczestników

		zdrowego i trzeźwego stylu życia) Działalność we współpracy z policją na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców i bezpieczeństwa w miejscach publicznych	działania ciągłe		
--	--	---	------------------	--	--

Zadanie 5
Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przez sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Prowadzenie działań zmierzających do wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie obrotu napojami alkoholowymi	Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Rozmowy z właścicielami punktów przed każdorazowym wydaniem opinii, w sprawie wydania zgody na handel napojami alkoholowymi	działania ciągłe działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba podjętych działań kontrolnych oraz skontrolowanych punktów sprzedaży. Liczba podjętych działań interwencyjnych Liczba przeprowadzonych rozmów
2	Udział w posiedzeniach sądu	Występowanie w sądzie w charakterze oskarżyciela posiłkowego, w sprawach o naruszenie przepisów ujętych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba spraw sądowych

Zadania i metody działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii i innym uzależnieniom w tym behawioralnym

Zadanie 1 Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem					
Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Prowadzenie poradnictwa i konsultacji dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami.	Dyżury psychologa w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Praca socjalna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.	działania ciągłe działania ciągłe	GKPiRPU Punkt Konsultacyjny - (psycholog) GOPS	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba udzielonych porad
2	Opracowanie procedury pomocy psychologicznej uzależnionym i ich rodzinom	Umieszczenie na stronie internetowej, przesłanie jej do dyrektorów szkół oraz obwieszczenie na tablicy ogłoszeń	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań
3	Informowanie społeczności lokalnej o zagrożeniach związanych z przyjmowaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych O zagrożeniach związanych z uzależnieniami behawioralnymi i możliwościach leczenia.	Umieszczanie na stronie internetowej informacji o najbliższych usytuowanych instytucjach udzielających pomocy w tym zakresie. Udział w kampaniach społecznych	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba artykułów na stronie internetowej
4.	Edukacja publiczna społeczności lokalnej w tym edukacja: - dzieci i młodzieży, - rodziców, - grup zawodowych	Zakup szkoleń edukacyjnych i profilaktycznych na temat skutków uzależnień po zażywaniu narkotyków dopalaczy i innych substancji	działania ciągłe	GKPiRPU	Ilość uczestników biorących udział w szkoleniach Liczba szkoleń

		psychoaktywnych, a także na temat uzależnień behawioralnych			
5	Poszerzanie oferty pomocy specjalistycznej	Współpraca z Poradnią Profilaktyki i Terapii Uzależnień „MONAR” w Nowym Sączu, z Punktem Konsultacyjnym w Nowym Targu ul. Szpitalna 14 oraz innymi placówkami niosącymi pomoc osobom uzależnionym.	działania ciągłe	GKPiRPU Organizacje pomocowe	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba uczestników
6	Wspieranie realizacji programów adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie profilaktyki przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym.	Zakup niezbędnych materiałów biurowych, edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie profilaktyki narkomanii, uzależnień wynikających z zażywania dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, a także profilaktyki uzależnień behawioralnych	działania ciągłe	GKPiRPU	Ilość programów, ilość zakupionych materiałów.
<p>Zadanie 2 Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii oraz innych zagrożeń behawioralnych, pomocy psychospołecznej i prawnej.</p>					
Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Udzielanie informacji osobom i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych, o instytucjach zapewniających pomoc psychologiczną,	Umieszczenie wykazu placówek na stronie internetowej i opublikowanie w prasie. Praca socjalna Gminnego Ośrodka	działania ciągłe	GKPiRPU GOPS	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba artykułów na stronie internetowej

	terapeutyczną i prawną na terenie gminy i powiatu.	Pomocy Społecznej			
2	Udzielanie wsparcia specjalistycznego dzieciom zagrożonym uzależnieniami behawioralnymi, a także dzieciom z rodzin, gdzie występują problemy uzależnienia od narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych	Dyżury psychologa w Punkcie Konsultacyjnym oraz w GOPS	działania ciągłe działania ciągłe	GKPiRPU GOPs Punkt Konsultacyjny - (psycholog)	Liczba i rodzaj podjętych działań, Ilość uczestników w poszczególnych działaniach
3	Prowadzenie poradnictwa dla rodzin, w których występują problemy narkomanii w zakresie przyczyn sięgania po narkotyki oraz ponoszenia szkód zdrowotnych i społecznych używania narkotyków	Organizacja pomocy psychologicznej osobom z grupy ryzyka i osobom uzależnionym oraz rodzinom, w których występuje problem dot. narkomanii.	działania ciągłe	GKPiRPU Punkt Konsultacyjny - (psycholog)	Liczba i rodzaj podjętych działań, Ilość uczestników w poszczególnych działaniach
4	Podnoszenie kompetencji w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Organizacja kursów, szkoleń, konferencji dla osób, które zajmują się tą problematyką	działania ciągłe	GKPiRPU	Ilość podjętych działań. Ilość uczestników biorących udział w szkoleniach
Zadanie 3 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii i zagrożeń behawioralnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych					
Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Wspieranie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szczególności sposobu eksponujących szkodliwość narkotyków, innych substancji psychoaktywnych, a także zagrożenia behawioralne.	Przeprowadzenie konkursu wiedzy w zakresie pierwszej pomocy z elementami profilaktyki dla uczniów klas VII-VIII Szkoły Podstawowej Prowadzenie strony internetowej.	działania ciągłe	GKPiRPU Placówki Oświatowe	Liczba podjętych działań. Ilość uczniów biorących udział w konkursie

2	Edukacja dzieci i młodzieży	Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół zajęć edukacyjno - warsztatowych, szkoleń profilaktycznych (w tym rekomendowanych przez KCPU).	działania ciągłe	GKPiRPU Placówki oświatowe	Liczba szkół, klas objętych zajęciami. Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach.
3	Edukacja rodziców	Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców, współpraca z dyrektorami szkół i wychowawcami Warsztaty dla rodziców pogłębiające wiedzę o narkotykach, dopalaczach, zagrożeniach behawioralnych oraz o sposobach pomocy swoim dzieciom. Przekazywanie informacji z zakresu rozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku narkomanii i uzależnieniom behawioralnym skierowanych do rodziców poprzez informacje na stronie internetowej oraz poprzez rozpowszechnianie ulotek i folderów.	działania ciągłe	GKPiRPU Placówki oświatowe	Liczba szkół w których zrealizowano spotkania. Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach. Liczba artykułów na stronie internetowej
4	Monitoring lokalnych problemów narkomanii i innych uzależnień, w tym behawioralnych	Zapoznanie z wynikami lokalnej diagnozy problemów związanych z narkomanią i uzależnieniami behawioralnymi	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań

Zadanie 4**Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii i zagrożeń behawioralnych.**

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Wspieranie stowarzyszeń, instytucji i osób fizycznych promujących życie bez używek.	Dofinansowanie zajęć, w tym sportowych z programem profilaktycznym dla organizacji pozarządowych (propagowanie zdrowego stylu życia - bez używek) Udział w Kampaniach Ogólnopolskich promujących zdrowy styl życia - bez używek.	działania ciągłe działania ciągłe	GKPiRPU Stowarzyszenia i Organizacje pozarządowe	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba uczestników biorących udział w zajęciach
2	Współpraca z lokalnymi organizacjami	Organizowanie spotkań, konferencji i debat sprzyjających zawiązywaniu lokalnej koalicji w celu przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym	działania ciągłe	GKPiRPU	Liczba i rodzaj podjętych działań. Ilość osób biorących udział w zajęciach

Zadanie 5**Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego**

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Inicjowanie współpracy z rodzinami	Organizowanie zajęć dla rodzin ukierunkowanych na zmianę nawyków zachowania, które mogą utrudniać reintegrację społeczną.	działania ciągłe	GKPiRPU GOPS	Liczba i rodzaj podjętych działań

VI. Działania w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych

1. Priorytetowym zadaniem jest dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu na bazie świetlic opiekuńczo – wychowawczych, socjoterapeutycznej, Placówek Wsparcia Dziennego oraz dofinansowanie do zajęć, w tym sportowo rekreacyjnych promujących trzeźwy styl życia realizowanych przez stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.
2. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Szaflary w wynajętym pomieszczeniu przy Parafii Rzymskokatolickiej w Szaflarach.
3. Zatrudnienie instruktora terapii uzależnień i psychologa.
4. Organizowanie spotkań w Punkcie Konsultacyjnym i motywowanie do podjęcia terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
5. Informowanie zainteresowanych o możliwościach, sposobach terapii oraz o instytucjach terapeutycznych działających poza gminą:
 - a) przez terapeutę w czasie spotkań z zainteresowanymi,
 - b) przez psychologa,
 - c) poprzez szkoły, ośrodek zdrowia i inne instytucje gminne,
 - d) na stronie internetowej Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
 - e) przez telefon zaufania,
 - f) przez kolportaż ulotek zakupionych lub wykonanych na zlecenie Komisji,
 - g) w czasie spotkań, szkoleń i rozmów z mieszkańcami gminy.
7. Współpraca z rodzinami osoby uzależnionej, organizacja spotkań członków rodzin i osób uzależnionych z psychologiem.
8. Współpraca ze stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy w zakresie realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu.
9. Kierowanie osób uzależnionych na terapię do Ośrodków prowadzących specjalistyczną terapię uzależnień.
10. Dyżury instruktora terapii uzależnień przy telefonie zaufania.
11. Współpraca z Policją i z GOPS w Szaflarach celem rozpoznania sytuacji rodzinnej, środowiskowej oraz stopnia uzależnienia osób mających problem z alkoholem.
12. Podejmowanie czynności zmierzających do wydania orzeczenia sądu o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia otwartego bądź szpitalnego, ponoszenie kosztów sporządzania opinii przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
13. Organizowanie posiedzeń Komisji celem planowania i realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu.

VII. Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych

Kontroli przestrzegania przepisów ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez podmioty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych dokonują upoważnieni każdorazowo przez Wójta Gminy Szaflary pracownicy Urzędu i członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół, który wraz z wnioskami przekazuje się do organu wydającego zezwolenie. W przypadku stwierdzonych uchybień osoba kontrolowana ma obowiązek do 30 dni wykonać zalecenia i przesłać do Wójta Gminy Szaflary informacje o ich wykonaniu. Sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych stanowi odrębne zadanie kontrolne.

VIII. Źródła i zasady finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

1. Finansową podstawę realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowią dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Zadania Programu finansowane są także ze środków będących w posiadaniu instytucji i organizacji pozarządowych, realizujących przypisane im ustawowo lub statutowo zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Zlecenie zadań ujętych w Programie nastąpi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zlecenie zadań gminnym jednostkom organizacyjnym może nastąpić w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
4. Wydatki zaplanowane na realizację Programu ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy Szaflary w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, rozdziale 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi” oraz rozdziale 85153 „Przeciwdziałanie narkomanii”.
5. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego Programu ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy.
6. Podmioty realizujące zadania programu:
 - a) składają sprawozdanie z realizacji zadania
 - b) są zobowiązane do każdorazowego zamieszczania informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.

IX. Kontrola realizacji Programu

1. Koordynację Programu powierza się Pełnomocnikowi Wójta Gminy Szaflary ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.
2. Monitoring Programu prowadzony będzie na podstawie:

- wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy,
 - analizy danych na temat problemu uzależnień w gminie,
 - ankiet i sprawozdań z realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
 - informacji placówek oświatowych o prowadzonych działaniach oświatowych w zakresie profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom.
3. Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Pełnomocnik Wójta Gminy Szaflary ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień i przedstawi je Wójtowi Gminy Szaflary do końca 30 czerwca każdego roku.
 4. Wójt po zatwierdzeniu sprawozdania przedstawi je Radzie Gminy Szaflary.

Zadania i zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Szaflarach.

I. Zadania Gminnej Komisji:

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii ujętych w Programie.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkomanii.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - a) motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - b) udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - c) kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - d) udział w postępowaniu sądowym.
5. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
6. Współudział w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami Ustawy.
7. Udział członków Komisji w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy.

II. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji

1. Członkom Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Szaflarach przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach kolegialnych Komisji.

2. Udział w posiedzeniach stwierdza się podpisem na liście obecności, która stanowi podstawę do wypłaty wynagrodzenia.
3. Członek Komisji traci prawo do wynagrodzenia, jeżeli opuści salę obrad przed zakończeniem posiedzenia i zostanie to odnotowane w protokole.
4. Ustala się, że za udział i wykonaną pracę członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 3 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty za każde posiedzenie robocze.
5. Ustala się wynagrodzenie miesięczne dla członka Komisji będącego jednocześnie członkiem zespołu ds. Rozmów Motywacyjnych z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, oraz pełniącego równocześnie funkcję Pełnomocnika Wójta Gminy ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, za koordynowanie realizacji Programu wynagrodzenie w wysokości 26 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty.
6. Ustala się, że za kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych członkom Komisji realizującym to zadanie przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty za 1 godzinę pracy.
7. Ustala się, że za przygotowanie i przeprowadzenie Konkursu profilaktycznego członkom Komisji realizującym to zadanie przysługuje wynagrodzenie w wysokości 9 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty za całość realizacji zadania.
8. Ustala się zwrot kosztów podróży za udział w szkoleniach oraz innych czynnościach związanych z wykonywaniem zadań Komisji, w tym kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.
9. Wysokość wynagrodzenia będzie waloryzowana kwartalnie wraz ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.
10. Kwoty wypłacanych wynagrodzeń będą obciążać fundusz z rozdziału 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, lub fundusz z rozdziału 85153 – przeciwdziałanie narkomanii.
11. Członkom Komisji będącym pracownikami Urzędu Gminy, GOPS nie przysługuje wynagrodzenie, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach pracy Urzędu.

**Preliminarz wydatków z realizacji gminnego programu profilaktyki
i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii na rok 2022**

Lp.	Wyszczególnienie zadań	Wydatki w zł
I	Dział 851 OCHRONA ZDROWIA	260.000
2.1	Zwalczanie narkomanii.	30.000
2.1.1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od narkotyków oraz innych zagrożeń behawioralnych.	715
2.1.2	Prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii i zagrożeń behawioralnych.	10.500
2.1.3	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii oraz uzależnień behawioralnych pomocy psychospołecznej i prawnej.	1.785
2.1.4	Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii oraz innych zagrożeń behawioralnych.	17.000
2.2.	Przeciwdziałanie alkoholizmowi.	230.000
2.2.1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.	46.800
2.2.2	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	36.700
2.2.3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i terapeutycznych.	90.000
2.2.4	Wspomaganie działalności instytucji stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:	56.500